

MÓR VÁROS
TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA
KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ

2008. november -2009. március
Székesfehérvár

MÓR VÁROS

TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ

Készítette:

PROGRESSIO Mérnöki Iroda Kft.

Projektvezető:

Kaleta Jánosné

okl. vegyészmérnök

okl. környezetvédelmi szakmérnök

Közreműködtek:

Vighné Szehofner Rita

környezetmérnök

Vuncsné Vitai Gertrúd

okl. környezetmérnök

Kaleta János

okl. vegyészmérnök

környezetvédelmi szakértő

Márki Krisztina

Mór Város Polgármesteri Hivatala

A dokumentáció szerzői jogi védelem alá esik, a dokumentáció bármely részének, vagy a dokumentáció egészének másolása és sokszorosítása kizárólag a szerzők engedélye alapján történhet.

©Copyright

2009. március

Székesfehérvár

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	4
BEVEZETÉS	5
A KÖRNYEZET ÁLLAPOTÁNAK ÖSSZEFOGLALÁSA	6
A VÁROS KÖRNYEZETI CÉLÁLLAPOTA	11
KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM	14
LEVEGŐ.....	14
ÉLŐVILÁG	17
VÉDETT ÉPÜLETEK, ÉPÍTMÉNYEK ÁLLAGÁNAK MEGŐRZÉSE, JAVÍTÁSA	18
ZÖLDTERÜLETEK, TELEPÜLÉSÖKOLÓGIAI ADOTTSÁGOK JAVÍTÁSA	18
KÖZLEKEDÉSSZERVEZÉS	19
FELHAGYOTT IPARI ÉS EGYÉB TERÜLETEK REHABILITÁCIÓJA	20
VÁROSKÉP ARCULATFEJLESZTÉS.....	21
HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	21
ZAJVÉDELEM.....	23
A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES INTÉZMÉNYI TEVÉKENYSÉGEK	24
TÉRSÉGI KAPCSOLATOK	24
A PROGRAM ELLENŐRZÉSE.....	25

ELŐSZÓ

Mór város a Dunántúli régióban, Fejér megyében található kisváros, a Bakony és a Vértes közötti Móri-árok legjelentősebb települése.

Mór városát magában foglaló Fejér megye nyugaton Veszprém megyével, délen Somogy és Tolna megyével, keleten Bács-Kiskun- és Pest megyével, északon Komárom-Esztergom megyével határos. Területe igen változatos, a dombok éppúgy megtalálhatók benne, mint a sík vidékek. A megye nagyobb déli része az Alföld dunántúli nyúlványának számító Mezőföld területére esik. Ezenkívül a Bakony keleti része és a teljes Vértes hegység, valamint a Gerecse, továbbá a Bicskei-dombság színesítik a terület domborzatát.

Mór a Móri-árok központjaként a megyeszékhelytől, Székesfehérvártól kb. 26 kilométerre északnyugatra fekszik. A közel tizenegyezer hektáros, változatos tájegyesítés főleg dombsági, illetve hegységi felszínekből tevődik össze. Az évmilliók során lerakódott folyóüledék és lösz által fedett területet völgyek és süllyedékek sűrűn szabdalják.

Mór közel 15.000 fő lakosú kisváros. Méretéből következően a város területén valódi, markánsan elkülönülő városrészek nem igazán határozhatóak meg. Kijelölhető a városközpont területe, ahol a fő közlekedési útvonalak összefutnak, a város hivatalai, közintézményei találhatóak. Egyértelműen elkülönül a város nyugati részén lévő ipari terület. A város többi része családi házas, kertvárosias jellegű. Az egyértelműen elkülönülő három városrész tehát a következő:

- Történelmi városközpont
- Ipari terület
- Kertváros

A Kertvárosban belül elkülöníthető a város keleti végén lévő, földrajzilag is elkülönülő *Bányász-telep*, az északon található, korábbi állami gazdaság területe (*Kovácsmajor*), és a Kecske-hegy lábánál újonnan létrejövő sport-egészségügyi-szabadidős központ.

A város térségben betöltött szerepe kettős. Egyrészt vendégszeretettel, évszázados borkultúrájához kapcsolódó kulturális rendezvényeivel méltán nevezhető a kistérség kulturális központjának. Másrészt kedvező földrajzi fekvése, főútvonalon történő könnyű megközelíthetősége számos ipari vállalat betelepülését tette lehetővé az elmúlt évek során.

A várost kettészeli az igen nagy forgalmat lebonyolító 81-es számú főközlekedési út, elválasztva a nyugati (ipari terület) részt a városközponttól. Mind a közlekedés, mind pedig a betelepült ipar jelentős hatást jelenthet a szőlőtermesztéséről és borkultúrájáról híres kisváros számára

A környezetvédelmi programot megalapozó állapotértékelés súlyponti területének választottuk így a közlekedés és az ipar hatásainak értékelését.

BEVEZETÉS

A törvényi kötelezettségnek megfelelően Mór Város települési környezetvédelmi program elkészítésére adott megbízást a PROGRESSIO Mérnöki Iroda Kft. (1125 Budapest, Galgóczy köz 6/C fsz.3.) részére.

A települési környezetvédelmi programot fentiek figyelembe vételével a környezetvédelmi törvény 48/E. § -ban meghatározott tartalom szerint dolgoztuk ki.

A program megalapozásához feltétlenül szükséges a jelenlegi állapot lehetőség szerinti minél teljesebb bemutatása, értékelése, melynek ismeretében lehet meghatározni az elérendő környezetvédelmi célokat, célállapotokat. A célok, célállapotok ismeretében lehet meghatározni az elérésükhöz vezető feladatokat, programokat és a megvalósításukhoz szükséges erőforrásokat.

Az Európai Unió partnerségi elvének betartásával a tervezési folyamat során mind a három fázisban folyamatos kapcsolatot tartottunk fenn a Városi Önkormányzat képviselőivel, a Polgármesteri Hivatal munkatársaival, a civil szervezetek és a hatóságok képviselőivel.

A települési környezetvédelmi program kidolgozásánál szem előtt tartottuk, hogy a program elemeinek összhangban kell lennie a város településpolitikájával és területfejlesztési célkitűzéseivel, a térséget érintő és a helyi programokkal, tervekkel, továbbá a környezeti állapot minőségjavítását célzó és már folyamatban lévő beavatkozásokkal, intézkedésekkel, beruházásokkal.

A KÖRNYEZET ÁLLAPOTÁNAK ÖSSZEFOGLALÁSA

Levegő állapota

A levegő minőségének alakításában meghatározók a települési légszennyezési források és a háttérszennyezés. A települési légszennyezési források az alábbi kibocsátásból összegződnek:

- ipar és szolgáltatás,
- az egyedi és lakossági fűtések,
- valamint a közlekedés.

A település levegőminőségét a háttérszennyezésen kívül az előzőekben felsoroltak emissziója határozza meg. Mór városában elhelyezett immisziós mérőállomások 2002-2007. évi adatainak statisztikai kiértékelését követően az alábbi eredményre jutottunk:

- A kén-dioxidra vonatkozó 24 órás határérték $125 \cdot \text{g/m}^3$. A légszennyezettségi mutatószám minden esetben 1 alatt volt, a maximumérték sem érte el a határértéket, így megállapíthatjuk, hogy a vizsgált időszakban határérték túllépés nem volt a városban kén-dioxid tekintetében. Megállapítást nyert az a tény is, hogy a kén-dioxid koncentráció éves középértéke általánosságban a forgalomtól távolabb eső részen magasabb. További vizsgálatok eredményeként arra a következtetésre jutottunk, hogy a korábbi években a téli hónapokban magasabb kén-dioxid koncentráció jellemzően a fűtésből ered
- A nitrogén-dioxid-eredmények kiértékeléseként megállapítottuk, hogy a Kórház utcában 2 alkalommal, míg a Szent István téren 11 alkalommal volt a vizsgált időszakon belül határérték túllépés. A légszennyezettségi mutatószám a többi esetben 1 alatt volt. További vizsgálatok eredményei alapján leszűrhetjük, hogy a nitrogén-dioxid koncentrációt befolyásoló legjelentősebb tényező a közlekedés.
- Ülepedő por immisziós mérésének kiértékelésekor kiderült, hogy mind a Kórház utcában, mind pedig a Szent István téren 4 alkalommal volt a vizsgált időszakon belül határérték túllépés. A légszennyezettségi mutatószám a többi esetben 1 alatt volt. A határérték túllépések mindegyike a 2002. évre tehető, azóta a problémával számolni nem kell

A város területén folyamatosan működő, jelentős hatással bíró diffúz légszennyező forrás nincs. Hosszantartó, száraz időben és bizonyos építési-bontási munkák során kerül szilárd anyag olyan mennyiségben a környezeti levegőbe, amely hosszabb-rövidebb ideig tartó szennyezettséget okoz.

Föld állapota

Talaj állapota

Mór város közigazgatási területén belül 4 talajtípus található:

- Agyarbemosódásos barna erdőtalaj
- Rendzina talajok
- Réti talajok
- Barnaföldek (Ramann-féle barna erdőtalajok)

A mezőgazdaságban végbement változások, a privatizáció során a nagyüzemi termelők mellett új gazdasági szereplőkként megjelentek a kis területekkel rendelkező földtulajdonosok.

Kőzetek, ásványok

Meghatározó talajképző kőzetek a lösz, amely esetenként mészkő törmelékkal keveredik és a dolomit. A vizsgált térségben a következő kőzettípusok találhatóak meg:

- Lössös üledék
- Glaciális és alluviális üledék
- Mészkő, dolomit
- Harmadkori és idősebb üledékek

A Mórt is magában foglaló kistáj főleg energiahordozóban és építőanyag-ipari nyersanyagban bővelkedik.

Vizek állapota

Felszíni vizek

A Móri árok elnevezésű kistajon elhelyezkedő Mór városát több jelentősebb vízfolyás érinti.

Ezek:

- Káposzta-ér,
- Kút-ér,
- Velegi víz,
- a Szőke-hegy alatt futó Által-ér,
- a Sövénykút patak,
- Móri – Bodajki víz,
- Móri horgásztavak.

A felszíni vízfolyások kezelője a Vértesaljai Vizi Társulat, míg a Móri horgásztavak magántulajdonban van.

Felszín alatti vizek állapota

Sérülékeny vízbázis védőterület a közigazgatási határon belül nem található. A város felszínalatti földtani közegeinek érzékenysége, valamint a terület kiemelt borászati jelentősége miatt azonban a felszín alatti vízkészlet védelme mind mennyiségi, mind minőségi szempontból a város egyik kiemelkedő környezetvédelmi feladat kell, hogy legyen.

Bár a szennyvízcsatorna kiépítése a város területén szinte tökéletesnek mondható a csatornára való rákötés minimális fokozására szükség van. A felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékenynek számító területeken a felszín alatti vizek védelmét különös előnyben kell részesíteni.

Élővilág állapota

A szántóföldeken találnak élelmet a védett ragadozó madarak. Ide járnak táplálkozni a jelentősebb vadászható vadfajok - úgymint fácán, fogoly, mezei nyúl, őz - így ezek a területek kiemelt szerepet töltenek be a vadállományok fenntartásában is.

A Vértes száraz, meleg déli lejtőin, sekély talajú hegytetőin leggyakrabban mészkedvelő tölgyesekkel találkozhatunk. Leggyakoribb fafajai a molyhos és a kocsánytalan tölgy, valamint a cser. A cserjeszint rendkívül gazdag, hasonlóan a gyepszint is, melynek jellegzetes növénye az erdei gyöngyköles. Találkozhatunk a hazai orchideák szín pompás képviselőivel, a nagy ezerjófűvel és a magyar zergevirággal. Egyes üdébb helyeken a kisvirágú hunyor is elszaporodik. Az állatviláguk igen gazdag, megtalálhatók a ragadozó madarak, énekes madarak, kételtűek, hullók, emlősök számos faja.

A löszpuszták növényei közül említésre méltó a tavaszi hérics, az apró nőszirm, nyáron a macskahere és a homoki szalmagyopár, ősszel pedig a vetővirág. A leggyakoribb pusztai emlősállat az ürge. A löszfalak, árokpartok színpompás fészkelő madara a gyurgyalag. A gerinctelen élővilág érdekes képviselői az imádkozó sáska és a pokoli cselőpók.

Védett területek természeti értékek

Mór és térsége a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságának működési területéhez tartozik. Mór közigazgatási területén a helyi természeti védelem alatt álló területeken kívül országosan védett természetvédelmi területek is találhatók.

Épített környezet

Országos műemléki védelem alatt álló épületek, objektumok száma Mór városában igen jelentős, ezek állapotfenntartásáról gondoskodni kell. Az országos védelem alatt álló építményeken kívül nagy számmal találhatók a területen helyi védelem alatt álló értékek is, valamint országos régészeti védelem alatt álló területek is

Településszerkezet

Mór mintegy 11 000 ha nagyságú területén 2007. év végén 5637 ingatlan található. A város méretéből következően a közigazgatási területen belül valódi, markánsan elkülönülő városrészek nem igazán voltak régebben sem meghatározók, és a mai napig sem jelentősek. Kijelölhető a városközpont területe, ahol a fő közlekedési útvonalak összefutnak, ahol a város hivatalai, közintézményei találhatóak. A város többi része többnyire családi házas, kertvárosias jellegű. Külön említést igényel azonban a város nyugati részén található iparterület.

Mór település területe a Móri borvidék része. A szőlőhegyek a táj hagyományos elemei, a régi térképek tanúsága szerint is megvoltak. A város belterülete zöldfelületi szempontból jól ellátott.

Közlekedésszervezés

Mór közlekedési szempontból előnyös adottságokkal rendelkezik. Az M7 és M1 autópálya viszonylag könnyen megközelíthető, a városon keresztülhalad a 81 számú fő közlekedési út. A környező városokból történő buszközlekedés jónak tekinthető, vasúti elérhetősége viszont fejlesztésre szorul. Mind a 81. számú főközlekedési út, mind pedig a városon keresztülhaladó alsóbb rendű utak forgalma igen jelentős, így a forgalomszervezésnek igen nagy szerepe van.

Felhagyott ipari és egyéb területek

Bányaterületek

Mór területén az alábbi bányatelkek találhatóak:

- Balinka I. szén
- Mór I. homok
- Pusztavám VI. szén
- Pusztavám IV. szén

A bányák bezártak, rekultiválásuk folyamatban van.

Hulladéklerakó

Mór város külterületén a várostól É-i irányban lett kialakítva a települési kommunális hulladéklerakó. A lerakó két részből állt:

- Régi lerakó rész
- Új lerakó rész

A régi lerakón a hulladék lerakása 1993-ig tartott, ekkor a terület betelt. 1993 után a kommunális hulladék elhelyezése az újonnan kialakított hulladéklerakón történt feltöltéses rendszerben. A hulladéklerakó működési engedélye 2003. december 31-én járt le. A hulladéklerakó üzemeltetését ezután szüntették meg, de illegális lerakásokat a hulladéklerakó környékén mind a mai napig találunk

Önállóan kezelt hatótényezők

Hulladékkezelés és hulladékgazdálkodás

Mór város területén keletkező nem veszélyes hulladékok begyűjtésére, szállítására, előkezelésére és lerakással történő végleges ártalmatlanítására az DEPÓNIA Kft., mint közszolgáltató jogosult. A közterületen keletkezett települési hulladékokról Mór Város Önkormányzatával kötött szerződés alapján a Koller és Varga Szállítási Kft köteles gondoskodni. Mór város területén az Önkormányzat megbízásából környezetvédelmi hatósági engedéllyel rendelkező szippantott szennyvíz begyűjtést végző vállalkozó:

- Pataki Lajos (egyéni vállalkozó) Eng.sz.: 76795-000/2007

A település közterületein 2004-ben 6 db hulladéksziget működik. A 2004-ben elkészült és az Önkormányzat Képviselőtestülete által jóváhagyott Kistérségi Hulladékgazdálkodási tervben összesen 8 db szigetet terveztek. A működő gyűjtőszigeteken 4-féle konténert helyeztek el a csomagolási hulladékok gyűjtésére.

Az illegális hulladéklerakások hatékonyabb felderítésének érdekében a Földmérési és Távérzékelési Intézetől (FÖMI) rendeltünk légifelvételeket. A légifelvételek kiértékelése során 33 db hulladéklerakót térképeztünk fel. Ezt követően 2008. október 21. és november 28. között két alkalommal került sor terepbejárásra, mely alatt az előzetesen lehatárolt helyeket kerestük fel. A terület bejárása során összesen 27 db illegális lerakást tártunk fel. A kihelyezett hulladékok viszonylag kis számú (27 db lerakás) helyen fordulnak elő. Az egyszerre kihelyezett hulladék mennyiség átlagosan néhány m³-re tehető, de a volt hulladéklerakó környékén igen nagy kiterjedésű illegális hulladéklerakásokkal lehet találkozni, melyeken fellelhetők friss lerakások is.

Zajterhelés

Mór zajhelyzetének elemzése során – mint általában – három fő területre kell kitérni. Ezek a következők:

- közlekedés,
- ipari tevékenységek,
- kulturális, szórakoztató ipar.

A település környezeti zajhelyzetét döntő módon a közlekedés határozza meg. Az üzemi, vagy szolgáltató jellegű létesítmények zajterhelés lokálisan hat, általában csak a közvetlen környezetben érzékelhető, vagy okoz problémát. Ezzel szemben a közlekedés az egész település szükséglete, így kisebb nagyobb mértékben minden közlekedési létesítmény környezetében kell zajterheléssel számolni.

Mór közlekedési helyzetét döntő módon meghatározza, hogy a települést kettészeli 81. számú főközlekedési út. Ezen kívül a település gyűjtő és forgalmi útjai is jelentős forgalmat bonyolítanak.

Az ipari létesítmények zajhatása helyi problémát okoz. Jelentős zajterhelés az adott területen intézkedést igényel, de a teljes település zajhelyzetét nem befolyásolja döntő mértékben.

Időnként problémát okozhatnak a kulturális, szórakoztató létesítmények, rendezvények. A helyi sajátosságokat elemezve megállapítható, hogy Mór zajhelyzetét döntő módon a közúti közlekedés határozza meg, ezért vizsgálatunk során kiemelt figyelmet fordítottunk ezen problémára.

A VÁROS KÖRNYEZETI CÉLÁLLAPOTA

Annak érdekében, hogy a város környezetvédelmi programját meg lehessen alapozni, szükséges egy olyan „Környezeti Jövőkép” meghatározni, amely a programozási időszakon túlnyúlóan is rögzíti a település jövőre vonatkozó elképzeléseit.

Ez a jövőkép az alábbi alapelveken nyugszik:

- fenntarthatóság;
- megelőzés;
- elővigyázatosság;
- óvatosság;
- felelősség;
- partnerség;
- ökológiai szemlélet.

A kedvező adottságokból kiindulva Mór város környezeti jövőképét elsősorban az infrastrukturális fejlesztések és az azt kiszolgáló környezeti fejlesztések, valamint a védett és nem védett természeti területek állapotának fenntartása, javítása határozza meg.

Ezeknek az elveknek megfelelően Mór város Környezeti Jövőképének alapjai az alábbiak szerint rögzíthetők:

A város a környezeti állapot fenntartásával és javításával megőrzi természeti, ökológiai értékeit a jelen és a jövő nemzedékek számára, a természeti erőforrásokat takarékosan, célszerűen használja fel, hosszútávon biztosítja az emberek életminőségének javítását, a komfortérzet fokozását, és a biológiai sokféleség megőrzését.

Környezeti értékeinek számbavételével, azok folyamatos megóvásával, a védett és védelemre méltó természeti értékek megóvására, fejlesztésére törekszik. Kiemelten foglalkozik műemlékeinek, táji értékeinek megőrzésével.

Erősíti a környezeti tudatot a város lakosságában, tudatosítja értékeit a városba látogatókkal.

Mór város Környezeti Jövőképe:

„Folyamatosan szépülő, dinamikusan fejlődő város a Vértes lábánál”

A város környezeti jövőképének főbb ismérvei az alábbiak lehetnek:

- rendezett település,
- esztétikus közterületek,
- gondozott táj,
- a természeti értékek megőrzését és védelmét, továbbá fejlesztését szem előtt tartó területfejlesztés,
- történelmi értékek megbecsülése,
- vonzó lehetőségek a turizmus kialakítására,
- egészséges életmód, hosszú élet,
- környezeti tudatosság általánossá válása.

A város környezeti állapota alapján rögzíthető, hogy döntően két fő irányt lehet meghatározni a környezetvédelmi program célkitűzései között. Az egyik irány a meglévő környezeti állapot fenntartása, biztosítása annak érdekében, hogy a környezeti állapot minősége a városfejlesztés elképzeléseit ne akadályozza, hanem segítse. A másik fő iránynak tekinthető a lokális környezeti problémák megoldása, mérséklése.

RÖVIDTÁVÚ CÉLOK (1-2 ÉV)

Természeti környezeti célok:

- T.1.1. Táj értékek megőrzése, fejlesztése
- T.1.2. Élőhely rekonstrukció
- T.1.3. Természeti területek fejlesztése
- T.1.4. Természet-megőrzési stratégia fejlesztése
- T.1.5. Városi parkok, zöldfelületek állapotfenntartása
- T.1.6. Kistérségi természeti kapcsolatok bővítése

Környezetvédelmi fejlesztési célok:

- K.1.1. Szennyvíz csatornarendszer felújítása, szennyvíztisztító telep fejlesztése
- K.1.2. Csapadékvíz elvezető csatornarendszer fejlesztése és korszerűsítése
- K.1.3. Korszerű hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése
- K.1.4. Útfejlesztés, útkorszerűsítés
- K.1.5. Közlekedési zajterhelés csökkentése
- K.1.6. Lokális levegőminőség javítása
- K.1.7. Talajvédelem
- K.1.8. Ipari környezetterhelés lokális problémáinak csökkentése
- K.1.9. Köztisztaság fejlesztése

Épített környezet védelmi célok:

- E.1.1. Műemléki értékek megőrzése

Környezetvédelmi szabályozási célok:

- Sz.1.1. Helyi környezeti állapot összehangolt, folyamatos szabályozása
- Sz.1.2. Városfejlesztési tervek környezetvédelmi megfeleltetése
- Sz.1.3. A környezetvédelmi szabályozások előírásainak kikényszerítése

Környezeti tudatformálási célok:

- TU.1.1. Környezeti és egészségügyi állapotra vonatkozó adatok megismerése és megismertetése
- TU.1.2. Helyi értékek megismertetése

A.I.1.1 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK (3-4 ÉV)

Természeti környezeti célok:

- T.2.1. Vizes élőhelyek fenntartása
- T.2.2. Helyi védettségű természeti területek növelése
- T.2.3. Hagyományos gazdálkodási módok felelevenítése

Környezetvédelmi fejlesztési célok:

- K.2.1. Lakossági hulladék veszélyes hulladék tartalmának csökkentése
- K.2.2. Belső gyűjtőutak tehermentesítése

Épített környezet védelmi célok:

- E.2.1. Műemléki értékek felújítása

A.I.1.2 HOSSZÚTÁVÚ CÉLOK (5-6 ÉV)

Természeti környezeti célok:

- T.3.1. Regionális természeti kapcsolatok bővítése
- T.3.2. Öko- és „szelíd” turizmus fejlesztése

Környezetvédelmi szabályozási célok:

- Sz.3.1. A város belterületét érintő közlekedés struktúrájának és szokásainak átalakítása

KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM

LEVEGŐ

LEV-1 Utak pormentesítése

Az utak pormentesítési programja kizárólag a szálló por csökkentését szolgálja, egyrészt az átmenő forgalom által jelentősebben igénybevett útszakaszok felsőprérével, illetve locsolásával. A tisztítási gyakoriság márciustól októberig hetente 1 alkalommal.

LEV-2 Allergén gyomnövények gyérítése

Az allergén gyomnövények gyérítése kizárólag az Önkormányzat tulajdonában álló kül- és belterületi ingatlanokra vonatkozik, beleértve a mezei utak melletti sávot is. Az előirányzott tevékenység évi háromszori kaszálás és gyomirtás.

LEV-3 Légszennyezés csökkentése forgalomszabályozással

Mór város levegőszennyezettségének mértékét leginkább a gépjárműforgalom határozza meg, ezért kiemelten fontos ezen hatás visszaszorítása a levegőminőség javítása érdekében. Forgalommentes övezetek kialakítása javasolt, előtérbe helyezve a közlekedésszervezési intézkedéseket, megőrizve ezzel a város védett, illetve nem védett értékeit.

LEV-4 Belső gyűjtőút-hálózat tehermentesítése

A 63/2007. (III.28.) Kt. határozattal elfogadott Mór Városi Önkormányzat 2006-2010. évekre szóló Gazdasági Programjában leírtakkal egyetértve kiemelten fontos feladatnak tartjuk a település közúti teherforgalmának a 81. számú főúton történő átvezetését, csökkentve a város környezeti terhelését. Hosszú távú programok között kell szerepeltetni a 81-es számú főút fejlesztését, ami nem közvetlenül tartozik az Önkormányzat hatáskörében, de a probléma megoldását mindenképpen szorgalmazni kell. A 23/2006. (IX.5.) sz. ÖK rendelettel elfogadott Településszerkezeti terv szerint a belterületről északra új főúti kapcsolat kialakítása tervezett Komárom felé.

A gépjármű forgalom csökkentésének további lehetséges módja a kerékpáros közlekedés támogatása, melyhez elengedhetetlen a megfelelő minőségű kerékpárutak építése, lásd: Közlekedés-szervezési program.

LEV-5 Diffúz légszennyezés csökkentése

A diffúz légszennyezés csökkentésére az alábbi intézkedések javasoltak:

- Az építési-bontási munkák, az építési telephelyek porszennyezését csökkenteni kell rendszeres takarítással, fedéssel (takarással) és szükség szerint locsolással.
- Intézkedni kell arra vonatkozóan, hogy az avar és kerti hulladékok égetésének tilalmát fenntartsák a város területén belül. A szabálytalan égetéseket ellenőrizni és szankcionálni kell. Népszerűsíteni kell a biológiailag lebomló anyagok szelektív gyűjtését, továbbá komposztálással történő ártalmatlanítását.
- A porszennyezés elkerülése, csökkentése érdekében a szállító járműveket folyamatosan le kell takarni (ponyvázás), az ellenőrzéshez a rendőrség és a közlekedési felügyelet segítségét kell kérni.
- Az ipari és kereskedelmi létesítmények porszennyezését a telekhatárra telepített zöldnövényzettel kell mérsékelni.

TALAJ

A Program az alábbi specifikus célkitűzéseket fogalmazza meg:

- a környezetkímélő mezőgazdasági termelési módszerek széleskörű elterjesztése, ezáltal a környezetvédelmi célkitűzések megvalósulása, a természet értékeinek, a táj, a termőföld és a vízkészletek állapotának megőrzése és javítása,
- hozzájárulás egy fenntartható mezőgazdasági földhasználat, ésszerű területhasználati rendszer, illetve a térség agro-ökológiai adottságainak megfelelő, kiegyensúlyozott és stabil földhasználati, termelési struktúrájának kialakításához,
- meg kell őrizni a város borászattal kapcsolatos hagyományait. A történelmi szőlőskertek, termőterületek megtartását, művelését az elhanyagolt szőlők újratelepítését támogatni, ösztönözni kell,
- piacépes, magas minőségű és értékű termékek termelésének nagymértékű növelése és ezáltal a mezőgazdasági exportlehetőségek javítása,
- a vidéki foglalkoztatási és jövedelemszerzési lehetőségek jelentős bővülése, vidéki életminőség javulásához való hozzájárulás, alternatív jövedelemszerzési lehetőségek kialakulása,
- turisztikai potenciál fejlesztése, kihasználása, a táj képének megőrzése, elsősorban a vidék, az ökoturizmus, falusi turizmus és a borturizmus feltételeinek javulása révén,
- hozzájárulás egyéb vidéki intézkedések sikeréhez, a vidéki népesség, a gazdálkodók termelési-környezeti ismereteinek fejlődéséhez, szemléletváltás elősegítéséhez.

Víz

VÍZ-1 Vízellátás biztonságának növelése (Ivóvíz hálózatok rekonstrukciója)

Az ivóvíz vezetékrendszer hossza több mint 72 km, melynek anyaga sérülékeny és elöregedett, egyes részek 25 évnél régebbiek.

- A vízszolgáltatás biztonsága, a csőtörések és a hálózati veszteségek csökkentése érdekében szükséges az elöregedett, korszerűtlen csőrendszerek rekonstrukciója.
- A hálózat folyamatos karbantartása mellett célszerű a csőrendszer általános rekonstrukcióját megtervezni, évenként ütemezni és folyamatosan végrehajtani.

A vízellátó rendszer biztonsága érdekében az AC nyomócsövek folyamatos cseréjét, évenként mintegy 7-10 km hosszban szükséges előirányozni.

VÍZ-2 Szennyvízcsatornák állapotának felmérése és karbantartása

A szennyvízhálózatok állapota általában megfelelő, de a dinamikus terhelésnek kitett, rideg csőanyagoknál jellemző a repedéses meghibásodás, továbbá tokos csökötéseknél a tömítetlenség, ami a talajvízállástól függően exfiltrációs, vagy infiltrációs szivárgási problémát okoz.

Az exfiltrációs folyamatok nagy környezeti kockázattal járnak, megelőzésére külön gondot kell fordítani. Infiltrációs folyamatok során a rendszerbe kerülő idegen anyagok a szennyvíztisztító működésében okozhatnak problémát, valamint megnövelik a tisztítandó szennyvízmennyiséget. Hasonló gondot okoz a szennyvízcsatorna-hálózat szabálytalan bekötéseinek és az akna fedlapokon keresztül bejutó csapadékvíz.

A szennyvízcsatornák állapotának felmérése és karbantartása program keretében 5 éves időszak alatt teljes egészében fel kell mérni a csatornák állapotát. A csatornák karbantartását évente mintegy 5 km hosszán el kell végezni.

VÍZ-3 Szennyvízcsatornára való rákötés erősítése, szennyvíztisztító telep bővítése

A település csatornázottságának mértéke a teljes közigazgatási területet figyelembe véve 83 %, a csatornarakötés aránya 92 %, azaz a város lakosságának közel 76 %-a vezeti csatornahálózaton keresztül a szennyvíztisztítóba szennyvizét. Ez az arány kimagaslóan jónak tekinthető országos viszonylatban, így Mór város környezetvédelmi céljai között nem szerepel a csatornázottság mértékének növelése, viszont a kiépített csatornára való rákötést szorgalmazni kell.

A térségi vízvédelmi követelményei megkívánják a szennyvizek magas fokú tisztítását. A fejlesztési elképzelésekben ennek megfelelően szerepel a Móri Szennyvíztisztító korszerűsítése. A Multiprojekt Kft. által készített fejlesztési tanulmányterv (2006 december) szerint az elfolyó víz ammónia, nitrát , össz.N határértékek biztosítása érdekében a 3 db egyesített biológiai műtárgyhoz még egy műtárgy építése javasolt a hozzá tartozó légbevitel fejlesztésével, légfűvők alkalmazásával. Egyéb technológiai fejlesztések közt szerepel a vegyszeradagolás automatizálása.

VÍZ-4 Csapadékcatornák építése, rekonstrukciója

Móron a csapadékvíz- és szennyvízelvezetés elválasztott rendszerben történik. A csapadékvíz elvezető rendszer kiépítése nem teljes, így ezen célú fejlesztéseket mindenképpen elsődlegesnek kell tekinteni

A felszíni vízelvezetés megoldandó feladatai:

- Csapadékvíz elvezetők kialakítása a teljes közigazgatási területen.
- Megfelelő árokrendszer kialakítása azokon az ingatlanokon, ahol a felszíni vízelvezető rendszer nem megfelelő kiépítése a talaj és rétegvíz megemelkedéséhez vezethet.
- A meglévő árkok kiépítésének felülvizsgálata, kocsibejáróknál az átereszek megfelelőségének vizsgálata.
- A csapadékvíz összefolyó rácsoknál tapasztalható bűzhatás okának kivizsgálása, az illegálisan bekötött szennyvizek leválasztása.
- A nagyintenzitású csapadékesemények alkalmával a szennyvízcsatornák aknáin keresztül jelentős mennyiségű csapadékvíz jut a szennyvízelvezető rendszerbe, ezért ennek mérséklésére a csapadék összefolyó aknákat rendszeresen ki kell tisztítani.
- Megfelelő ütemtervet kell kidolgozni a csapadékvíz elvezető-rendszerek karbantartására (kaszálás, medertisztítás, személtávolítás).
- Meg kell oldani a csapadékvíz-elvezető rendszerek medertisztításából kikerülő iszapok szabályos, környezetkímélő elhelyezését.
- A külterületi mezei utak melletti árkok tisztítását és karbantartását, kaszálását rendszeresen biztosítani szükséges, hogy a táblákon keletkező lepelvizek az árkokba folyhassanak.

Az egyre súlyosbodó problémák elkerülése miatt szükség van a felszíni vízelvezetési koncepció kidolgozására. Ennek okán el kell készíttetni egy intézkedési tervet, amely a megoldandó feladatok ütemezésével, a feladat végrehajtás pénzügyi vonzatának és lehetséges finanszírozási alternatívák feltüntetésével. Fontos feladat a zárt vízgyűjtő kiépítése.

VÍZ-5 Felszíni vizek védelme

1.) Mór város területének jelentős része a 219/2004. (VII. 21.) Kormány rendelet 2. számú melléklete alapján fokozottan érzékeny vízminőség-védelmi területen helyezkednek el, ezért mind a felszíni, mind a felszín alatti vizek megkívánt védelme érdekében szükségessé válik a települések teljes körű csatornázásának megvalósítása.

2.) A felszíni vizek terhelésének csökkentésére a téli sózás nem kívánt hatásainak elkerülésére sokkal jobb megoldást nyújtanak az alternatív csúszásmentesítő anyagok. A célnak megfelel a homok, a sóder, a természetesen lebomló faforgács, és a több nemzeti parkban sikeresen alkalmazott gránitkő-zúzalék.

ÉLŐVILÁG

ÉLŐ-1 Természeti területek fejlesztése, értékmegőrzés

Mór területén az alábbi feladatokat kell elvégezni:

- Biztosítani és folyamatosan ellenőrizni kell, hogy a turisták kizárólag az engedélyezett útvonalakat használják. Az illegális természetkárosítókkal szemben a szabálysértési eljárásokat érvényesíteni kell. Az Önkormányzat tulajdonában álló területek védelmét meg kell oldani.
- Az országos jelentőségű védelem alatt álló terület (Vértes Tájvédelmi Körzet) valamint a DINP Ig. illetékességi területén található „NATURA 2000: kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési területek (Móri árok - HUDI20033, a Vértes – HUDI30001, a Bársonyos - HUDI20005) és a Különleges madárvédelmi területek (Vértes – HUDI30001) területein és helyi védett természeti értékek esetében kiemelt jelentőségű a folyamatos értékmegőrzés, a zavartalanság biztosítása, a rongálókkal szemben szabálysértési eljárás megindítása.
- A térség természeti értékeit, védett fajait bemutató bemutatóhelyek, tanösvények létesítése a védett területeken, vagy közelükben.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 36. §. (3) szerint valamennyi védett természeti területre –az ott tevékenységet folytatókra kötelező erejű– kezelési tervet kell készíteni.

Az említett feladatok egy része kevésbé költségigényes, vannak azonban igen költségigényes feladatok is, ezek ütemezésére intézkedési terv elkészítése szükséges annak érdekében, hogy koncepcionálisabb módon, határidőkhöz kötve lehessen megvalósítani a kívánt célokat.

ÉLŐ-2 Vizes élőhelyek kialakítása, rekonstrukciója

Mór vizes élőhelyeinek védelme érdekében a következők javasoltak:

- Folyamatos ismeretterjesztés, melynek során az óvodától kezdve az iskolán keresztül megismertetni a lakossággal Mór természeti értékeit, nagy szerepet tulajdonítva a médiának. Javasolt a civil szervezetek bevonása
- A területek folyamatos rendezése, jókarban tartása
- Illegális hulladéklerakások megakadályozása, a terület folyamatos ellenőrzése

ÉLŐ-3 Öko- és szelíd turizmus szervezett feltételeinek kialakítása

A szelíd turizmus környezetkímélő, amelyben az emberek, állatok és növények békésen megférnek egymás mellett, olyan vendégforgalom, amely nem veszélyezteti a meglátogatott területek kulturális és ökológiai sajátosságait.

Az ökoturizmus feltételeinek kialakítása a következő feladatokat foglalja magába:

- Olyan idegenforgalmi politika megfogalmazása, amely figyelembe veszi a táj, az állandó lakosok és turisták igényeit, a táj védelmének elsőbbségét szem előtt tartva.
- Tájvédelmi feladatok megoldása, környezet- és természetvédelmi felügyelet, különösen az erdők és a vizes élőhelyek környezetében.
- Környezetbarát építkezés elősegítése, tájidegen építmények megvalósításának megakadályozása.
- Nem motorizált turizmus támogatása (sétáló övezetek, parkok, kerékpárutak fejlesztése, tanösvények kialakítása).

TELEPÜLÉSSZERKEZET ALAKÍTÁSA

A település szerkezetének kialakításánál, fejlesztésénél minden esetben figyelembe kell venni a város történelmi múltját, szerkezetét, Mór természeti értékeit, környezetét. A kialakítandó települési szerkezet tegye szerves részévé, ne másítsa meg azt, így megmaradhat a város eredeti arculata, vonzereje.

Ennek érdekében kiemelt feladat az építési engedélyezési eljárások esetében a település szerkezeti terven alapuló helyi építési szabályzat (HÉSZ) betartatása.

VÉDETT ÉPÜLETEK, ÉPÍTMÉNYEK ÁLLAGÁNAK MEGŐRZÉSE, JAVÍTÁSA

A város műemlékeinek, műemlék jellegű épületeinek és építményeinek, továbbá a helyi szempontból védelemre méltó, értékes épületek rekonstrukciója vizuális környezetesztétikai szempontból is fontos. Bár a tevékenység részben környezetvédelmi célokat is szolgál, azonban külön programként elkülönítve is lebonyolítható. Mind Mór Város Gazdasági Programja, mind Mór Város Fejlesztési Stratégiája és Előzetes Akcióterületi Terve részletesen foglalkozik a védett épületek állagának megőrzésével és javításával. Mór város jellegzetességei közé tartoznak a műemlék jellegű épületei, melyek állapotának megőrzése minden városlakó jogos igénye. A város vezetése kiemelt helyen foglalkozik ezen épületek védelmével. A továbbiakban is javasolt az erre irányuló akcióprogramok tervezése és megvalósítása

ZÖLDTERÜLETEK, TELEPÜLÉSÖKOLÓGIAI ADOTTSÁGOK JAVÍTÁSA

ZÖLD-1 Parkosítás, zöldfelület növelés és karbantartás

A város belterülete zöldfelületi szempontból jól ellátott. Ennek ellenére a zöldfelületek fejlesztésre szorulnak. Ennek érdekében a következő feladatok ellátása javasolt:

- A Polgármesteri Hivatal belső parkjának kertészeti rendezése, megújítása, köztérrel való megnyitása

- A Szent István téri park teljes körű felújítása
 - Közterület rehabilitációja: virágcímer kialakítása, öntözés kiépítése, játszótér kialakítása, a növényállomány frissítése, parkosítás
 - Sétányok, járdák, parkolók felújítása, kialakítása
- Kapucinus tér felújítása
 - Közterület-rehabilitáció: zöldfelület-megújítás, öntözőrendszer kiépítése, burkolt felületek megújítása, az I. világháborús posztamens felújítása
 - Az átmenő gépjárműforgalom megszüntetése
- Bajcsy-Zsilinszky u leromlott állapotú zöldfelületének megújítása
- Erzsébet tér zöldfelületének rendezése

ZÖLD-2 Egyedi fák, fasorok védelme

Mór területén nagyon nagy számban (több, mint 100) található helyi védelemet élvező fák, fasorok. Ezen egyedi fák, fasorok telepítésével biztosítható az előregeedett, illetve lakossági panaszok miatt eltávolított sorfák pótlása, illetve a zöldfelületi kapcsolat kialakítása a nagyobb összefüggő zöldterületek között.

Elsődleges feladat a helyi védelem alatt álló fás területek, különálló fák gondozása. Ezen fák kivágása csak balesetveszély esetén engedélyezett, és helyükre egy éven belül azonos fafajjal történő pótlást kell eszközölni.

ZÖLD-3 Településszépítési programok

A város arculatának színesebbé tétele, valamint a lakosságnak a környezetvédelmi kérdésekbe történő bevonása érdekében településszépítő programok indítása, illetve folytatása szükséges. Ennek során tiszta, virágos, egészséges városok mozgalmához való csatlakozás, illetve saját kezdeményezésű programok, versenyek meghirdetése a versenyzők megfelelő támogatásával biztosítandó.

Mór Város gazdasági programjával összhangban a következő városépítési programok végrehajtása javasolt:

- Minden városrészben a játszóterek előírásoknak megfelelő felújítása és átalakítása. Több park, virágágy és zöldterületet kialakítása
- Virágos város program meghirdetése a közterületek szépítésére, ehhez kedvezményes virág vásárlási lehetőség biztosítása.
- Utca fásítási program, „egy család egy fa” akciót meghirdetése

KÖZLEKEDÉSSZERVEZÉS

KÖZ-1 Forgalomszervezés

Az elvégzett környezetterhelési vizsgálatok eredményei szerint a közlekedési hálózat fejlesztési tervét úgy kell meghatározni, hogy a települést áthaladó forgalom a lehető legkisebb károsító hatást jelentse. Ennek érdekében a városon átmenő forgalmat irányító közlekedési lámpákat össze kell hangolni.

További a forgalomszervezésre vonatkozó javaslatok:

- Lakó- és pihenőövezetek kijelölésével a lakóutcákban a járművek sebességének és zajterhelésének csökkentése.
- Átmenő gépjárműforgalom megszüntetése a Kapucinus téren

- A Kapucinus tér és a Bajcsy-Zsilinszky út közötti összekötő út kialakítása
- További parkolási lehetőség biztosítása a városközpontban, a Kapucinus téren, a közintézmények közvetlen környezetében, illetve a fő közlekedési útvonalak mentén.
- Az intenzív beépítésű lakóterületeken a makadám utakat portalanítása. A 81. számú főút és Deák F. utca felüljárójának elbontásával, és új körforgalmú csomópont kiépítésével, a helyi gyalogos közlekedés megoldásával a kamionforgalom kizárása a helyi utakról.
- Új körforgalmi csomópont építése a Deák Ferenc u. - Kodály Zoltán u-i kereszteződésnél.
- Buszpályaudvar áthelyezése a Deák F u. - Kodály Z. u sarkán
- Kerékpárutak létesítése

KÖZ-3 Úthálózat fejlesztése

Kiemelt feladat a település közúti teherforgalmának a 81. számú főúton történő átvezetése, csökkentve a város környezeti terhelését. Az elkerülő gyorsforgalmi út, a Komárom felé tervezett főút és a pusztavámi vasút mentén tervezett gyűjtőút kiépítését követően a városi zajterhelés és a közlekedés okozta légszennyezés csökkenésével számolhatunk, mivel így a településen áthaladó és a településen belüli tranzitforgalom el fogja kerülni a városmagot.

Kiemelt védelmet igénylő létesítmények lennének a Kórház, az oktatási intézmények. Ezek egy részét (Dr Zimmermann Ágoston Általános Iskola, Petőfi Sándor Általános Iskola) jelenleg még nem éri veszélyes mértékű környezeti zajterhelés. Ezzel szemben azonban számos oktatási intézmény a jelentős forgalmú úthálózat mentén található. Ilyen például a Perczel Mór Szakképző Iskola. Az átmenő, valamint a gyűjtőutak forgalma határértéket meghaladó zajjal terheli ezen iskolákat.

További megoldást jelentene a városon átmenő kerékpárutak létesítése. Javasoljuk a városon keresztülhaladó kerékpárutak létesítését és a város lakosságának körében a kerékpáron való közlekedés népszerűsítését. Mór kisvárosi jellege miatt szorgalmazni kellene a gépjárművel való közlekedés csökkentését, autómentes akcióprogramok megszervezését. Célszerű lenne ennek lebonyolítására bevonni a városban működő civil szervezetet is.

FELHAGYOTT IPARI ÉS EGYÉB TERÜLETEK REHABILITÁCIÓJA

REHAB-1 Felhagyott bányák, egyéb területek rendezése

A felhagyott iparterületek rekultivációja kapcsán megvizsgálandó a további hasznosítás módja, melynek lehetséges megoldásai:

- felhagyott iparterületek, bányák területrendezése,
- szabadidős tevékenység, sport és kulturális tevékenységek céljára alkalmas átalakítása, átadása a felsorolt célú és jellegű üzemeltetésre,
- „barna mezős” beruházási övezet kialakítása.

A fenti lehetőségeknek megfelelő, esetlegesen szükséges HÉSZ módosítása.

REHAB-2 Felhagyott üzemi területek környezetvédelmi felülvizsgálata

Az illetékes hatóságokkal egyeztetve az iparterületek környezetvédelmi jellegű felülvizsgálatát el kell végezni a felhagyott iparterületek esetében. A felülvizsgálatok célja az

érintett területeken a környezeti tényezők állapotának részletes vizsgálata, intézkedések megalapozása a környezetterhelés csökkentése érdekében, az esetleges szennyezések feltárása, kármentesítése.

A program pont megvalósításában kezdeményező az Önkormányzat, azonban a felülvizsgálatra vonatkozó kötelezéseket a Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség adja ki.

VÁROSKÉP ARCULATFEJLESZTÉS

VK-1 Tájédegen területek városképbe illesztése

Az épületek, építmények jelenlegi arculata illeszkedjen a város rendezettségéhez. Fel kell térképezni az elhanyagolt és megjelenésükben zavaró épületeket, épületegyütteseket, telephelyeket. Az épületek városképbe illesztésével, szükség esetén elbontásával, megfelelő takaró növényzet telepítéssel, kerítésekkel izolálni kell a városképet rontó területeket.

VK-2 Közterületek tisztasága

A közterületek tisztasága érdekében az utcai hulladékgyűjtő edényzetek számának növelése, indokolt. A jelenlegi 50 db gyűjtőedényzet számának kétszeresére lenne szükség. A parkokban a zöldhulladék folyamatos összegyűjtését különösen levélhullás idején meg kell szervezni. Ugyancsak meg kell szervezni az egyéb módokon összegyűjtött hulladékok elszállítását. A városban jelenleg fellelhető 10 db ivókút számának növelése nem indokolt. A város arculatának megítélése szempontjából az útpadkákat, árkokat rendszeren kaszálni kell, a szemétygyűjtést meg kell szervezni. A HULL-4 program pontnak megfelelően az illegális hulladéklerakásokat fel kell számolni. A közterületek tisztasága érdekében tervezett programok végrehajtásáért a városi köztisztasági feladatokat ellátó Koller és Varga Kft. felelős.

HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

HULL-1 Hulladékgazdálkodási terv felülvizsgálata

A hulladékgazdálkodási törvény a hulladékgazdálkodás szervezése keretében a települési önkormányzatok számára kötelezővé tette települési hulladékgazdálkodási tervek elkészítését. A hulladékgazdálkodási törvény lehetőséget nyújt arra, hogy az egy körjegyzőséghez tartozó vagy hulladékgazdálkodási feladataikat társulásban vagy más módon közösen ellátó települési önkormányzatok közös hulladékgazdálkodási tervet készíthessenek. A törvényi előírások teljesítése érdekében A Móri kistérség hulladékgazdálkodási tervét Mór Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 32/2004 (IX. 30.) ÖK rendeletével fogadta el. A hulladékgazdálkodási terv felülvizsgálatát a jogszabályoknak való megfelelés érdekében záros határidőn belül el kell készíteni.

HULL-2 Hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése

A korszerű hulladékgazdálkodási rendszer kiépítése az alábbiakat foglalja magában:

- korszerű hulladékgyűjtés bevezetése, különös tekintettel a szelektív hulladékgyűjtési rendszer kiépítésére;
- korszerű hulladékudvar létrehozása
- jogszabályoknak megfelelően kialakított komposztáló létesítése
- jogszabályi előírásoknak megfelelő nyilvántartási rendszer bevezetése és üzemeltetése;
- ismeretterjesztés, szemléletformálás.

A Közép-Duna-Vidéke Hulladékgazdálkodási rendszer részekén a településen tervezett egy hulladékudvar 607/1 hrsz-ú területen valamint egy komposztáló 01023/13 hrsz-ú területen történő kialakítása.

HULL-3 Korszerű hulladékgyűjtés bevezetése

A szelektív hulladékgyűjtés kiterjesztése

Jelenleg a településen a szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakosok becsült száma 6 000 fő. A településen szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakosság számára vonatkozó célkitűzés:

- 2010-ig a teljes lakosság bekapcsolása.

Szelektív hulladékgyűjtés a következő alkotóknál valósítható meg:

- papír,
- műanyag,
- fém,
- üveg,
- biológiailag lebontható,
- és veszélyes hulladékok.

A hulladék visszaforgatásának és újrahasznosításának célja, hogy a hulladékelemek kerüljenek vissza a termelésbe.

További cél, hogy a települési hulladék veszélyes komponensei külön kerüljenek gyűjtésre és részben másodnyersanyagként való felhasználásra.

A felsorolt célok elérése érdekében a város területén az alábbi gyűjtőedényzet-fejlesztést kell megvalósítani:

- Az utcai gyűjtőedényzet számának növelését meg kell oldani. A jelenlegi 50 db-ot városképileg elfogadott formájú edényzettel kell növelni, melyeket a település frekvenciált területein kell kihelyezni. Javasolt darabszám további 50 db.
- A jogszabályi normák alapján 1 000 lakosonként 1 db négy rekeszes gyűjtőszigetet kell kialakítani, azonban a kisvárosias jelleg miatt elegendő összesen 10 db gyűjtőszigetek kialakítása.
- A szállítórendszer jelenlegi szállítási útvonalainak teljesítményoptimalizálása megtörtént, ezen változtatni nem indokolt. A szállítóeszközök korszerűsítésével fel kell újítani, és tovább kell fejleszteni a jelenleg üzemelő gépparkot.
- A lerakással, vagy egyéb módon ártalmatlanítható lakossági kommunális hulladékokat a településről el kell szállítani. Ennek érdekében a települési kommunális szilárd hulladék kezelését (ártalmatlanítását, v. hasznosítását) régiós hulladékgazdálkodási rendszer keretében kell megoldani.

Biológiailag lebomló szerves hulladék elkülönített gyűjtése

A tervezési területen növelni kell:

- a kerti és közterületi zöldhulladék,
- valamint a konyhai szerves hulladék elkülönített gyűjtését és komposztálását, és el kell érni
- a szervesanyag-tartalom lerakásának csökkentését.

A felsorolt célokon túl ösztönözni kell a hulladékok újrahasznosítását támogató technológiák bevezetését, mint pl. útépitési célokra inert hulladékok felhasználása, vagy műanyag hulladékból fröccsöntésre alkalmas granulátum előállítás, majd műanyag termékek gyártása.

A szükséges nyilvántartási rendszerek bevezetése

A hulladékgazdálkodási adatok országos szintű gyűjtését és nyilvántartását a 164/2003. (X. 18.) Korm. rendelet szabályozza. A rendelet a városi hulladékgazdálkodási rendszer működtetéséhez szükséges operatív információs rendszer kialakításának kereteit is megadja. Az egyedi hulladékgazdálkodási terv készítésére kötelezett hulladéktermelők sok esetben nem teljesítik azon kötelezettségüket, hogy a hulladékgazdálkodási tervük 1 példányát megküldjék az Önkormányzat részére. Az egyedi hulladékgazdálkodási tervekről készült beszámolók pedig szinte soha nem kerülnek el az Önkormányzathoz. A fentieket figyelembe véve a legfontosabb feladat a hulladékokra vonatkozó adat-nyilvántartási és -szolgáltatási kötelezettségeknek érvényt szerezni.

Tudatformálás, nevelés

Meg kell valósítani az ismeretterjesztés, szemléletformálás, tájékoztatás, oktatás képzés megvalósításának eszközeit és tervét, melybe javasolt a civil szervezetek bevonása az alábbiak szerint:

- Szükséges a lakosság évenkénti legalább egyszeri tájékoztatása a település környezetvédelmi állapotáról szóló beszámoló keretében.
- Az iskolai és óvodai tananyagba tovább kell fokozni a helyspecifikus ismeretek oktatását.
- A szelektív hulladékgyűjtés előnyeit népszerűsítő akciókat kell szervezni.
- Lakossági ismeretterjesztő kiadványok terjesztése.
- Őszi és téli társadalmi kampányok megszervezése.

HULL-4 Illegális hulladéklerakások felszámolása, rekultiválása

Fokozott, és folyamatos ellenőrzéssel meg kell akadályozni az illegális lerakásokat. Szankcionálni kell (jegyzői hatáskör) az elhagyott hulladékok tulajdonosát, vagy annak hiányában a terület tulajdonosát. Megfelelő költségvetési keret elkülönítése ajánlott.

ZAJVÉDELEM

ZAJ-1 Közlekedési zaj csökkentése

Mór közlekedési helyzetét döntő módon meghatározza, hogy a településen országos főútvonal is keresztülhalad. Ezen kívül a település gyűjtő és forgalmi útjai is jelentős forgalmat bonyolítanak. A település zajhelyzetét, az akusztikai komfortfokozatát döntő módon a közlekedés határozza meg. Ezen belül is a legnagyobb részarányt a közúti közlekedés képviseli. Mór helyi sajátosságait vizsgálva megállapítható, hogy a település zajhelyzetét döntő módon a közúti közlekedés határozza meg, ezért kiemelt figyelmet fordítottunk ezen problémának. Forgalommentes övezetek, sétálóutcák kialakítása előtérbe helyezve a közlekedésszervezési intézkedéseket, megőrizve ezzel a város védett illetve nem védett értékeit. A belváros autóforgalmának folyamatos csökkentésével és forgalomszervezési intézkedésekkel biztosítható a közlekedési zajjal legjobban érintett utcák mentesítése. További, jelentős forgalmi zajjal terhelt területek esetében felül kell vizsgálni azok funkcióváltási lehetőségét annak érdekében, hogy a kevésbé érzékeny, szolgáltató létesítményekkel történő árnyékolással mérsékelni lehessen a zajterhelést.

Az önkormányzati tulajdonú épületek esetében a forgalmas útszakaszok mentén a környezeti zajterhelési határérték túllépés kompenzálására a meglévő, és megmaradó (lakó) épületek homlokzati szerkezeti elemeinek felújításával, a nyílászárók fokozott hanggátlásúvá történő átalakításával kell biztosítani a belső téri zajterhelési határértékek teljesülését. Csendes övezeteket kell kialakítani a rendeltetése miatt a zaj ellen fokozott védelmet igénylő egészségügyi és oktatási, művelődési létesítmények környezetében.

ZAJ-2 Szolgáltatási zaj csökkentése

Az elmúlt tíz év tendenciájaként Móron is megfigyelhető a lakóterületeken a kis- és magánvállalkozások elszaporodása mind az ipari, mind a szolgáltató szakterületeken. Ezek zajhatása a közvetlen környezetüket zavarhatja, még akkor is, ha a zajterhelési határértékek betartásra kerülnek.

A zaj-és rezgésvédelem helyi szabályozásáról szóló Önkormányzati rendelet magalkotása szükséges. Ennek létrehozása és betartatása az Önkormányzat feladata.

A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES INTÉZMÉNYI TEVÉKENYSÉGEK

Intézményi tevékenységek

INT-1	Környezetvédelmi rendeletek megalkotása
INT-2	Környezetvédelmi alap pénzeszközeinek biztosítása
INT-3	Környezetvédelemmel, környezet egészségüggyel kapcsolatos adatok összegyűjtése és értékelése
INT-4	Környezettudatos nevelési módszerek elterjesztése
INT-5	Természeti, környezeti és helyi értékek bemutatása

TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

Kistérségi programok

KT-1	Kistérségi társulási programok
-------------	--------------------------------

A hulladékgazdálkodási terv felülvizsgálatát továbbra is kistérségi szinten javasolt elvégezni. Továbbá javasolt az ökológiai programok kistérségi szintű kezelése

Regionális programok

R-1	Regionális társulási programok
R-2	Ökocentrum kialakítás

A program részeként a következő elemek végrehajtása javasolt:

- falusi turizmus fejlesztése,
- kalandtúrák szervezése
- borturizmus fejlesztése,
- kerékpárutak kialakítása
- lovasturizmus népszerűsítése
- a borászok egységes fellépése a közös célok érdekében
- helyi rendezvények népszerűsítése országos szinten
- jobb, tudatos promóciós tevékenység

A PROGRAM ELLENŐRZÉSE

A Képviselő Testület által elfogadott program végrehajtásának ellenőrzése szintén jelentős feladatot ad az Önkormányzat számára, mivel a teljesülés értékeléséhez a következő kérdésekre kell választ kapnia az előkészítőknek: a döntés megalapozása érdekében ki, mit, mikor és hogyan, milyen módon ellenőriz.

A program végrehajtásának legfőbb szerve a Képviselőtestület. Ebből adódóan a program végrehajtásának ellenőrzésére kizárólagosan a Képviselőtestület jogosult. Fő feladatai az ellenőrzés során a következők:

- a környezet állapotáról szóló éves beszámoló elfogadása;
- a környezet állapotának éves értékelése magában foglalja-e a program végrehajtásának eredményeit;
- a helyi környezet- és természetvédelmi rendeletek végrehajtásának vizsgálata évente;
- az éves zárszámadás során a program tartalmának és a rendelkezésre bocsátott pénzeszközök összhangjának vizsgálata;
- annak vizsgálata, hogy a program elemei bekerülnek-e az éves költségvetésbe;
- a program időarányos teljesítéséről szóló kétéves jelentések megfelelnek-e a célkitűzésekben, illetve a feladatok meghatározása során rögzített közvetlen követelményeknek.

Az önkormányzati környezetvédelmi munkához kapcsolódó legfontosabb törvények és egyéb jogszabályok jegyzékét az *1. számú Jogszabályi melléklet* tartalmazza.

A program végrehajtásának ellenőrzését a mutatószámok, az ún. indikátorok biztosítják. Ezeket – figyelemmel a tervezési fázis egyéves ciklusára – célszerű évenként meghatározni, illetve felülvizsgálni és a kitűzött éves feladatokhoz rendelni.

Az indikátorokkal szembeni követelményeket a következőképpen lehet összefoglalni:

- specifikusak legyenek – azaz ne általánosított kifejezések legyenek (pl. csatorna helyett felújított csatornaszakasz hossza);
- mérhető legyenek (pl. a zajterhelés mérték dB(A) hangnyomásszintben),
- elérhető legyenek – tehát ne kelljen további jelentős forrást igénybe venni a gyűjtésükhöz (pl. levegőminőségi monitoring hálózat mintavételi helyei);
- relevánsak legyenek – azaz kizárólag az adott tevékenységet jellemezzék (pl. parkerdők telepítése, vizes élőhely kialakítása);
- időszerűek legyenek – vagyis az adott időszakra vonatkozó adatok ne jelentős késéssel álljanak rendelkezésre (pl. vízminőség, KSH adatok).

A fenti gondolatokkal a Képviselőtestület megalapozott döntését kívánjuk segíteni, és egyértelművé tenni, hogy a program végrehajtását tervszerűen, megalapozottan, megfelelő szakmai és szervezeti rendszerrel lehessen biztosítani. A környezetvédelmi program jelen formájában egy 6 évre szóló stratégiai terv, amelyben foglaltak megvalósítása javítani fogja Mór város környezeti állapotát és arculatát, garantálja a jó közérzetű várost. A program végrehajtása nem nélkülözheti a költségvetési tervvel egyidejűleg elkészített, illetve abba befoglalt környezetvédelmi feladatok végrehajtását és teljesítését.